

رهزنان سعادت

آیت الله محمد تقی مصباح یزدی

تدوین و نگارش:

محمد حسین فاریاب

دانشیار مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام

انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام

۱۴۰۲

- سرشناسه : مصباح یزدی، محمدتقی، ۱۳۹۹-۱۳۱۳.
- عنوان و نام پدیدآور : رهنان سعاد / مؤلف آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی؛ تدوین و نگارش عباس گزایی.
- مشخصات نشر : قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، انتشارات، ۱۴۰۱.
- مشخصات ظاهری : ۲۹۸ ص.
- فروست : مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۶۴۹؛ اخلاق ۱۳۲.
- شابک : ۹۷۸۶۰۰۴۴۴۰۱۰۹.
- وضعیت فهرست‌نویسی : فیبا.
- یادداشت : کتابنامه: [۲۷۱] - ۲۷۳.
- یادداشت : نمایه.
- موضوع : تقوا.
- Piety
تقوا -- جنبه‌های قرآنی.
Piety -- Qur'anic teaching
هوا و هوس -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام.
Caprice -- Religious aspects -- Islam*
هوا و هوس -- جنبه‌های قرآنی.
Caprice -- Qur'anic teaching*
شیطان.
Devil
شیطان -- جنبه‌های قرآنی.
Devil -- Islam -- Qur'anic teaching
فاریاب، محمدحسین، ۱۳۵۵ -
شناسه افزوده :
شناسه افزوده : مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، انتشارات.
رده‌بندی کنگره : BP۲۵۰/۵۵
رده‌بندی دیویی : ۲۹۷/۶۳۲
شماره کتاب‌شناسی ملی : ۹۰۷۶۵۹۰

۱۶۴۹

شمارهٔ ردیف

اخلاق - ۱۳۲

شمارهٔ موضوعی

۱۴۰۲-۱۸

www.ketab.ir

■ رهنمان سعادت

- مؤلف: آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی
- تدوین و نگارش: عباس گرابی
- ناشر: انتشارات مؤسسهٔ آموزشی و پژوهشی امام خمینی *
- چاپ: اندیشه برتر
- نوبت و تاریخ چاپ: اول، تابستان ۱۴۰۲
- شمارگان: ۵۰۰
- قیمت: ۲۵۵۰۰۰ تومان

● دفتر مرکزی: قم، خیابان شهدا، کوی ممتاز، پلاک ۳۸
تلفن و نمابر: ۰۲۵-۳۷۷۴۲۳۲۶

● شعبه مؤسسه امام خمینی (ره): قم، بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۳۶۲۹

فهرست مطالب

۱۱..... مقدمهٔ معاونت پژوهش

۱۴..... مقدمه

فصل اول: هوای نفس

۲۲..... ۱. مفهوم‌شناسی «هوای نفس»

۲۲..... هوا

۲۵..... نفس

۳۰..... ۲. قلمرو ارزشی هوای نفس

۳۱..... ارزش اخلاقی امور فطری

۳۲..... موارد مذموم بودن پیروی از هوای نفس و راه تشخیص آنها

۳۶..... نقش نیت در ارزش کار

۴۰..... مراتب ارزش نیت‌ها

۴۳..... ۳. مسئلهٔ «هوای نفس» در قرآن

۴۷..... شدیدترین آیه دربارهٔ پیروی از هوای نفس

۵۰..... ۴. هوای نفس در روایات

۵۰..... مراقبت از نفس

۵۷..... چگونگی مبارزه با هوای نفس

- فرمان به انجام برخی کارهای موافق با نفس ۶۰
- تأثیر امر و نهی الهی در رشد انسان ۶۲
- معامله خدا با پیروان و مخالفان هوای نفس ۶۴
- تکالیف خاص برای افراد خاص ۶۸

فصل دوم: دنیازدگی

۱. مفهوم دنیازدگی ۷۵
- مفهوم‌شناسی دنیا ۷۶
۲. نگاه هستی‌شناسانه به دنیا ۷۸
- نظام احسن در آینه عقل ۷۹
- نظام احسن از نگاه قرآن ۸۱
۳. هشدار درباره دنیا ۸۴
۴. ارزش اخلاقی منفی دنیازدگی ۸۸
۵. رابطه میان دنیا و هوای نفس ۹۴
۶. دنیازدگی از منظر قرآن کریم ۹۶
- روش قرآن در تبیین ارزش‌ها ۹۶
- روش قرآن در تبیین مسئله دنیازدگی ۹۷
- برتری آخرت بر دنیا از منظر قرآن ۱۰۰
- عوامل دل‌بستگی به دنیا از منظر قرآن ۱۰۶
- روش‌های قرآن کریم برای بی‌توجهی به دنیا ۱۱۲
- قرآن و کوچک شمردن زندگی دنیا ۱۱۲
- قرآن و وعده عذاب به دوست‌داران دنیا ۱۱۵
۷. دوگانه دنیا و آخرت ۱۲۱
- یکم. ستایش و نکوهش مربوط به رابطه ما با دنیا ۱۲۲
- دوم. تمایل به دنیا در صورت تراحم دنیا و آخرت؛ منشأ نکوهش دنیا ۱۳۳

- ۱۳۵ امکان جمع میان دنیا و آخرت
- ۱۳۷ چگونگی جمع میان دنیا و آخرت
- ۱۴۱ محرومان از دنیا و آخرت
- ۱۴۶ ۸ دنیازدگی از منظر روایات
- ۱۴۶ مقایسه دنیا و آخرت و نکوهش دنیا در روایات
- ۱۴۷ دنیا؛ کم ارزش تر از کاه و نکه های ریز پارچه
- ۱۵۰ دنیا؛ کم ارزش تر از آب بینی بز زکامی
- ۱۵۰ دنیا؛ کم ارزش تر از ریزه های برگ درختان
- ۱۵۰ دنیا؛ کم ارزش تر از استخوان خوک در دست فرد جزامی
- ۱۵۱ برخورد با نکوهشگران دنیا
- ۱۵۵ مقایسه اهل دنیا با اهل آخرت
- ۱۵۹ تشبیه اهل دنیا به کاروان
- ۱۶۰ تشبیه اول
- ۱۶۱ تشبیه دوم
- ۱۶۲ تشبیه سوم
- ۱۶۳ نهی از دل بستگی به دنیا
- ۱۶۷ نهی از برخورد دوگانه با دنیا و آخرت
- ۱۶۸ دلیل فریفته شدن انسان در برابر دنیا
- ۱۶۸ دلیل اول: نقد بودن دنیا و نسبه بودن آخرت
- ۱۷۱ دلیل دوم: فضیلت دانستن امور دنیا
- ۱۷۴ دنیا در نظر حضرت موسی علیه السلام
- ۱۷۵ دنیا در نظر گاه حضرت داوود و عیسی علیهما السلام
- ۱۷۶ دنیا در نظر گاه پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله
- ۱۸۱ دنیا در نظر گاه امام علی علیه السلام

- ۱۸۳ بهره امام علی علیه السلام از دنیا
- ۱۸۶ ۹. انحراف در تعامل با دنیا
- ۱۹۲ ۱۰. راهکار صحیح اثر نپذیرفتن از دنیا

فصل سوم: شیطان

- ۲۰۳ ۱. مفهوم‌شناسی شیطان و ابلیس
- ۲۰۴ ۲. هستی‌شناسی ابلیس
- ۲۰۶ ۳. نقش ابلیس در نظام هستی
- ۲۰۷ تناسب وجود شیطان با نظام احسن
- ۲۱۱ توازن وجود پیامبران و شیاطین
- ۲۱۲ ابلیس و شاگردانش
- ۲۱۵ ۴. داستان آدم، حوا و ابلیس در قرآن کریم
- ۲۱۵ نافرمانی ابلیس
- ۲۱۷ سکونت آدم و حوا در عالمی دیگر
- ۲۱۹ فریب خوردن آدم از ابلیس
- ۲۲۰ نتیجه نافرمانی آدم
- ۲۲۲ درس‌های هدایتی داستان
- ۲۲۲ الف) پرهیز از تکبر
- ۲۲۳ ب) مراقبت برای فریب نخوردن از خیرخواهی شیطان
- ۲۲۵ ۵. تهدیدها و کارهای شیطان
- ۲۲۸ ۶. پذیرفتن خواسته‌های شیطان
- ۲۳۰ ۷. وعده‌های شیطان
- ۲۳۳ ۸. تسلط نداشتن شیطان بر انسان
- ۲۴۱ ۹. رابطه طولی میان شیطان و انسان در صدور گناه
- ۲۴۳ ۱۰. چگونگی دور شدن انسان از صراط مستقیم به وسیله شیطان

مقدمه معاونت پژوهش

حقیقت اصیل‌ترین، جاودانه‌ترین و زیباترین راز هستی و نیاز آدمی است که سلسله مؤمنان و عالمان صادق چه جان‌ها که در راه آن بناخته، و جاهلان و باطل‌پرستان چه توطئه‌ها و کرفندها که برای محو و مسخ آن نساخته‌اند. چه تلخ‌واقعیتی است مظلومیت حقیقت، و چه شیرین‌حقیقتی است این واقعیت که در مصاف همیشگی حق و باطل، حق سربلند و سرفراز است و باطل ازین‌رفتنی و نگونسار. این والا و بالانشینی حقیقت، گذشته از سرشت حق، وام‌دار کوشش‌های خالصانه و پایان‌ناپذیر حقیقت‌جویانی است که در عرصه نظر و عمل کمر همت محکم بسته و از دام و دانه دنیا رسته‌اند، و در این میان نقش و تأثیر ادیان و پیامبران الهی، و به‌ویژه اسلام و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و جانشینان برحق و گرامی علیهم‌السلام برجسته‌ترین است.

دانشمندان نام‌آور شیعه رسالت خطیر و بی‌نظیر خویش را بهره‌گیری از عقل و نقل و غوص در دریای معارف قرآن و برگرفتن گوهر ناب حقیقت از سیره آن پیشوایان و عرضه آن به عالم بشری و دفاع جانانه در برابر هجوم ظلمت‌پرستان حقیقت‌گریز دانسته و در این راه دیده‌ها سوده و جان‌ها فرسوده‌اند. اکنون در عصر بحران معنویت که دشمنان حقیقت و آدمیت

هر لحظه با تولید و انتشار فزون از شمار آثار نوشتاری و دیداری و به‌کارگیری انواع ابزارهای پیشرفته سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در عرصه‌های گوناگون برای سیطره بر جهان می‌کوشند، رسالت حقیقت‌خواهان و اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی، به‌ویژه عالمان دین، بس عظیم‌تر و سخت‌دشوارتر است.

در جهان تشیع، پژوهشگران حوزوی در علوم فلسفی و کلامی، تفسیری و حدیثی، فقهی و اصولی و نظایر آن کارنامه درخشانی دارند، و تأملات ایشان بر تارک پژوهش‌های اسلامی می‌درخشد. در زمینه علوم طبیعی و تجربی و فناوری‌های جدید نیز پژوهشگران ما تلاش‌هایی چشمگیر کرده، گام‌هایی نویدبخش برداشته و به جایگاه درخور خویش در جهان نزدیک شده‌اند، و می‌کوشند تا با فعالیت‌های روزافزونشان مقام شایسته خویش را در صحنه علمی بین‌المللی باز یابند. ولی در قلمرو پژوهش‌های علوم اجتماعی و انسانی تلاش‌های دانشمندان این مرزوبوم آن‌گونه که شایسته نظام اسلامی است به بار ننشسته و آنان گاه به ترجمه و اقتباس نظریات دیگران بسنده کرده‌اند. در این زمینه کمتر می‌توان ردپای ابتکارات و به‌ویژه خلاقیت‌های برخاسته از مبانی اسلامی را یافت و تما رسیدن به منزلت مطلوب راهی طولانی و پرچالش درپیش است. از این‌رو، افزون بر استنباط، استخراج، تفسیر و تبیین آموزه‌های دینی و سازمان‌دهی معارف اسلامی، کاوش در مسائل علوم انسانی و اجتماعی از دیدگاه اسلامی و تبیین آنها از مهم‌ترین اهداف و اولویت‌های مؤسسات علمی به‌ویژه مراکز پژوهشی حوزه‌های علمیه است.

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی^ع در پرتو تأییدات رهبر کبیر انقلاب اسلامی و حمایت‌های بی‌دریغ خلف صالح وی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای^ع از آغاز تأسیس براساس سیاست‌ها و اهداف ترسیم‌شده از سوی

حضرت آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی^{ره}، به امر پژوهش‌های علمی و دینی اهتمام داشته و در مسیر برآوردن نیازهای فکری و دینی جامعه، به پژوهش‌های بنیادی، راهبردی و کاربردی پرداخته است. معاونت پژوهش مؤسسه برای تحقق این مهم، افزون بر برنامه‌ریزی و هدایت دانش‌پژوهان و پژوهشگران، در زمینه نشر آثار محققان نیز کوشیده و بحمدالله تاکنون آثار ارزنده‌ای را در حد توان خود به جامعه اسلامی تقدیم کرده است.

کتاب پیش روی، بخشی از مباحث دروس اخلاق استاد فرزانه، حضرت آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی^{ره} است که با تلاش پژوهشگر ارجمند حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محمدحسین فاریاب نگارش یافته است. هدف اصلی کتاب ارائه تبیینی عقلی و نقلی از موانع پابندی به لوازم ایمان برای تثبیت پایه‌های اخلاق توحیدمحور است.

معاونت پژوهش از نگارنده محترم و جناب حجت‌الاسلام والمسلمین استاد محمود فتحعلی که با نظارت، مطالعه و ارائه نظرهای سودمند، بر اتقان و غنای اثر افزوده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کند و توفیق روزافزون ایشان را از خداوند متان خواستار است.

معاونت پژوهش

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی *